

10. oktober, 2008

Odd Gunnar Skagestad

Odd Gunnar Skagestad (f. 1944) er en aktiv skribent og samfunnsdebattant, og har tidligere hatt artikler i bl.a. Samtiden, Nytt Norsk Tidsskrift og Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift.

Fortellingen om Nasjonalmuséet...

... har hittil vært en langtrukken skandaleføljetong. Ikke ulik TV-serien Hotel Cæsar, minus det denne måtte ha av underholdningsverdi. Pressens kulturmedarbeidere har i årevis – pliktskyldigst, og uten entusiasme – forsøkt å holde oss oppdatert om prosjektets premisser, fremdrift og fallgruber, kan hende ispedd litt krydder i form av personkonflikter og –problemer.

Kulturdebattens Tordenskiolds soldater har fra tid til annen vært innom og meddelt seg, uten at det i ringeste grad kan ses å ha påvirket prosjektets miserable historie (om nå dét er det riktige ordet på en prosess som ennå ikke er kommet til veis ende). I en artikkel med tittel "På vei ut" i Morgenbladet 15. august gav avisens

kulturredaktør Lena Lindgren til beste en statusrapport, hvor vanskapningen Nasjonalmuséet for kunst ble omtalt som ”Norsk kulturlivs mest hybriske prosjekt”. Ingen ueffen beskrivelse. Andre kommentatorer har gang på gang tatt til orde for at hele prosjektet burde stanses, avvikles og demonteres, jfr. undertegnede s artikkel ”Hva skal vi med Nasjonalmuséet” i nettutgaven av [Samtiden](#).

Og føljetongen fortsetter. Medio august var tiden omme for Allis Helleland, – den danske superkvinnen (Jyllandspostens betegnelse) som mindre enn et år i forveien var blitt hyret inn for å rydde opp i misærene etter forgjengeren Sune Nordgren. At hun skrives ut av saga, har ikke utløst noen tårer – ja, knapt nok vakt noen forargelse over størrelsen på sluttpakken. Derimot kunne ”alle” straks slutte seg til kravet om at også styreleder Christian Bjelland måtte trekke seg. Et betimelig krav, ja så betimelig at Bjelland selv raskt lot tilflytte offentligheten at ikke bare han, men hele styret, satte seg selv på oppsigelse. I skrivende stund (som nå har vart i nærmere to måneder) er det jevnlig blitt rapportert at Bjelland kun har få dager igjen som styreleder ved Nasjonalmuséet. Vi kan allerede nå – rimelig risikofritt – tippe at det utgående styre ikke vil bli savnet. Det rapporteres også at kulturminister Giske er kommet på banen, og at det arbeides med å få på plass en ny styringsstruktur til erstatning for eller modifisering av den hittidige stiftelsesform

Men dette vil likevel knapt nok være en skinnløsning. Styrets sammensetning, med eller uten personen Bjelland har ikke vært problemet, og kan heller ikke være løsningen. Like lite Bjelland & Co. som ex-direktørene Nordgren eller Helleland.

Her står vi i realiteten overfor nok et klassisk eksempel på at et strukturelt og institusjonelt – for ikke å si *eksistensielt* – problem søkes håndtert som en personalsak. Men dette dreier seg ikke om en eller annen floke på personplanet. Dette handler ikke primært om hvorvidt Nordgren og Helleland har vært slemme eller Bjelland har vært dum. Eller hvorvidt det har gjort seg gjeldende svikt i de mellommenneskelige kommunikative relasjoner.

Det virkelige problemet – som vel de fleste etter hvert er pinlig klar over – er at det såkalte ”Nasjonalmuséet for kunst” aldri skulle ha eksistert. Helt fra stiftelsen for fem år siden har dette fusjonsmonsteret vært et farsemessig skuespill med potensiale for en tragisk utgang. Et prosjekt som ikke har hatt noe annet kjent formål enn å rasere

eksisterende livskraftige – og tildels tradisjonsrike – kulturinstitusjoner, samt å tilfredstille kultokratiets klåfingrete forfengelighet.

”Ikke noe annet kjent formål”? Vel, hittil – for oss almuespersoner – øyensynlig ikke.

For de innvidde blant oss – de med inntak inn i kulturpolitikkenes esoteriske irrgangsunivers – har formålet visstnok hele tiden vært krystallklart: Noe så enkelt, opplagt og trivielt som kulturdepartementets ønske om å ha ”færre aktører å forholde seg til” i sin maktutøvelse. Et banalt og (med etterpåklokskapens innsikt) forutsigbart utslag av våre øvrigheters bekvemmelighetshensyn i kombinasjon med den maktbrynde som uvegerlig følger med tilværelsen på samfunnets kommandohøyder. Og i kulturpolitikken som i andre virksomheter som innebærer klientifisering av mottagerne av statlige overføringer, gjelder det gamle ordtaket om at ”He who pays the piper, calls the tune”.

I sin graving i elendighetens historie har Morgenbladets kultureddaktør gått helt tilbake til prosjektets tilblivelse og pekt på de ansvarlige som i sin tid – i 1999 – klekket ut selve masterplanen: Daværende kulturminister Åslaug Haga og et såkalt departementsfantom ved navn Stein Sægrov. Utvilsomt nyttig leksikalsk kunnskap, og det kunne være fristende å istemme at Haga ikke burde få dø i synden, som det het i riktig gamle dager. Men vi skriver 2008, og dagens situasjon er en sak som dagens politiske myndigheter må ta ansvaret for å håndtere.

Men Morgenbladets har ikke vært alene om å slå alarm. Noen har gravd enda dypere: I sin rykende ferske bok *Alle snakker om museet* (lansert 24. september) presenterer Aftenpostens kulturmedarbeider Lotte Sandberg – over 150 sider, mer enn 300 fotnoter og en tidsperiode på nesten ti år – selve langversjonen av det som mediene gjerne har kalt ”bråket ved Nasjonalmuséet”, men som nå stadig oftere omtales som ”historien om en fiasko”. Et fortjenstfullt stykke arbeid, som setter dagens situasjon i et perspektiv som bør mane ikke bare til ettertanke, men fremfor alt til handling.

For å anvende den spørrende retorikk: Er det ikke nå på tide at noen på ansvarlig hold (les: kulturministeren) tar affære, skjærer igjennom og sier at nok er nok? Eller har man fullstendig glemt *Fjellvettregel nr.8*, som sier ”Vend i tide – det er ingen skam å snu”?

Hele prosjektet har vært et gedigent feilgrep, og bør nå gravlegges. Så kan man samtidig — som en ekstra bonus — droppe de ulykksalige planene om å fylle opp Vestbanetomta med unyttig bygningsmasse.

- Odd Gunnar Skagestad arbeider til daglig i UD. Han er en aktiv skribent og samfunnsdebattant, og har tidligere hatt artikler i bl.a. Samtiden, Nytt Norsk Tidsskrift og Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift.